

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Februarie 2025

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul IV 2024

Februarie 2025

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<https://www.bnr.ro/12055-sondaj-privind-creditarea-companiilor-nefinanciare-si-a-populatiei>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României

Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București

tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0538

Cuprins

Sinteză	5
<hr/>	
1. Creditarea companiilor nefinanciare	5
<hr/>	
1.1. Standardele de creditare	5
1.2. Termenii creditării	7
1.3. Cererea de credite	8
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	8
2. Creditarea populației	10
<hr/>	
2.1. Standardele de creditare	10
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	11
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	15
Anexă	17

Sinteză

În T4 2024, băncile din România au raportat înăsprirea standardelor de creditare pentru împrumuturile și liniile de credite acordate companiilor nefinanciare, precum și pentru creditele de consum acordate populației. În schimb, pe fondul așteptărilor privind evoluția din piața imobiliară, situația economică generală și modificarea concurenței din sectorul bancar, instituțiile de credit au raportat relaxarea standardelor de creditare în cazul împrumuturilor pentru achiziția de locuințe și terenuri. Așteptările băncilor pentru T1 2025 sunt de menținere constantă a standardelor de creditare pentru împrumuturile acordate companiilor nefinanciare, de înăsprire a celor pentru creditele ipotecare și de relaxare în cazul celor de consum.

Cererea de credite din partea sectorului real a consemnat evoluții mixte în T4 2024. Astfel, a fost raportată o reducere a cererii de credite din partea companiilor nefinanciare și a populației în cazul creditelor de consum, concomitent cu o majorare a cererii de credite destinate achiziției de locuințe și terenuri. Pentru T1 2025, instituțiile de credit din România anticipează o majorare a cererii de credite din partea companiilor nefinanciare, în timp ce în cazul populației așteptările sunt mai reținute, respectiv de scădere a cererii de credite destinate achiziției de locuințe și terenuri și de menținere a cererii de credite de consum.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

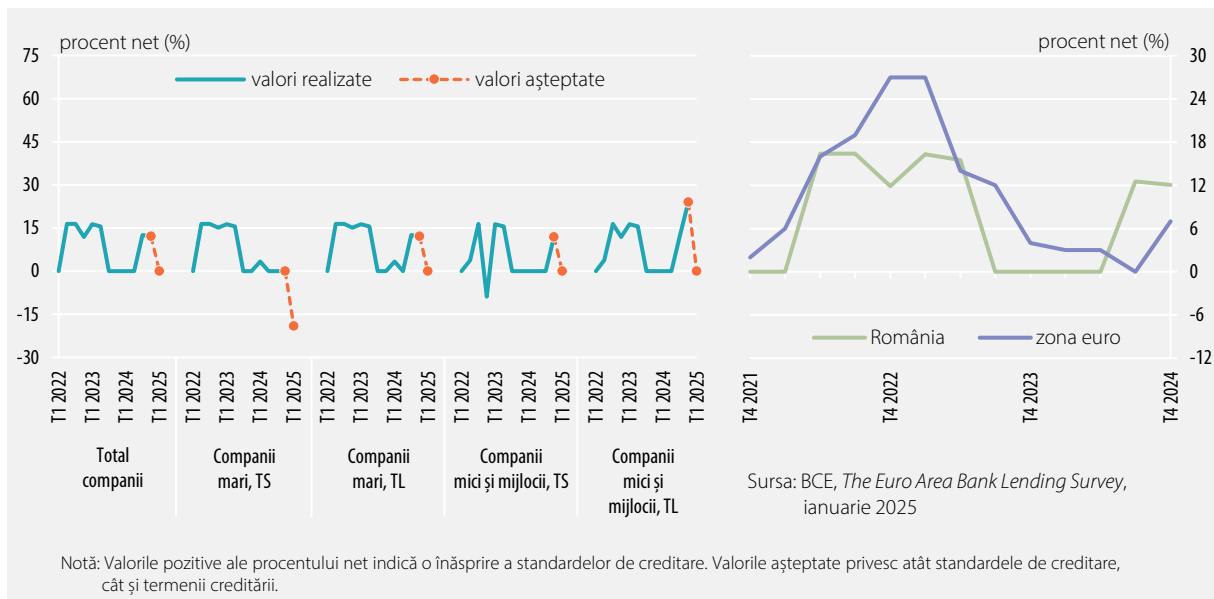
1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Băncile românești au indicat înăsprirea standardelor de creditare în T4 2024 pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare la nivel agregat (12 la sută procent net), pentru al doilea trimestru consecutiv, conform așteptărilor din T3 2024. Din punctul de vedere al dimensiunii, instituțiile de credit au raportat menținerea neschimbată a standardelor de creditare pentru împrumuturile pe termen scurt acordate corporațiilor, concomitent cu înăsprirea celor pentru împrumuturile pe termen lung acordate acestei categorii (12 la sută procent net). În cazul IMM, a fost raportată înăsprirea standardelor de creditare indiferent de maturitatea împrumuturilor (12 la sută procent net pentru împrumuturile pe termen scurt și 24 la sută procent net pentru cele pe termen lung). Pentru T1 2025 este așteptată o menținere a standardelor de creditare în cazul împrumuturilor acordate firmelor, atât la nivel agregat, precum și în cazul împrumuturilor pe termen lung acordate corporațiilor și tuturor împrumuturilor acordate IMM. O ușoară relaxare este preconizată în cazul împrumuturilor pe termen scurt acordate corporațiilor (-20 la sută procent net) (Grafic 1.1).

Instituțiile de credit din zona euro au raportat înăsprirea standardelor de creditare în T4 2024 pentru împrumuturile și liniile de credit acordate firmelor (7 la sută procent net), după ce, în T3 2024, standardele de creditare fuseseră menținute neschimbate. Această înăsprire a fost determinată de percepția băncilor privind creșterea riscurilor

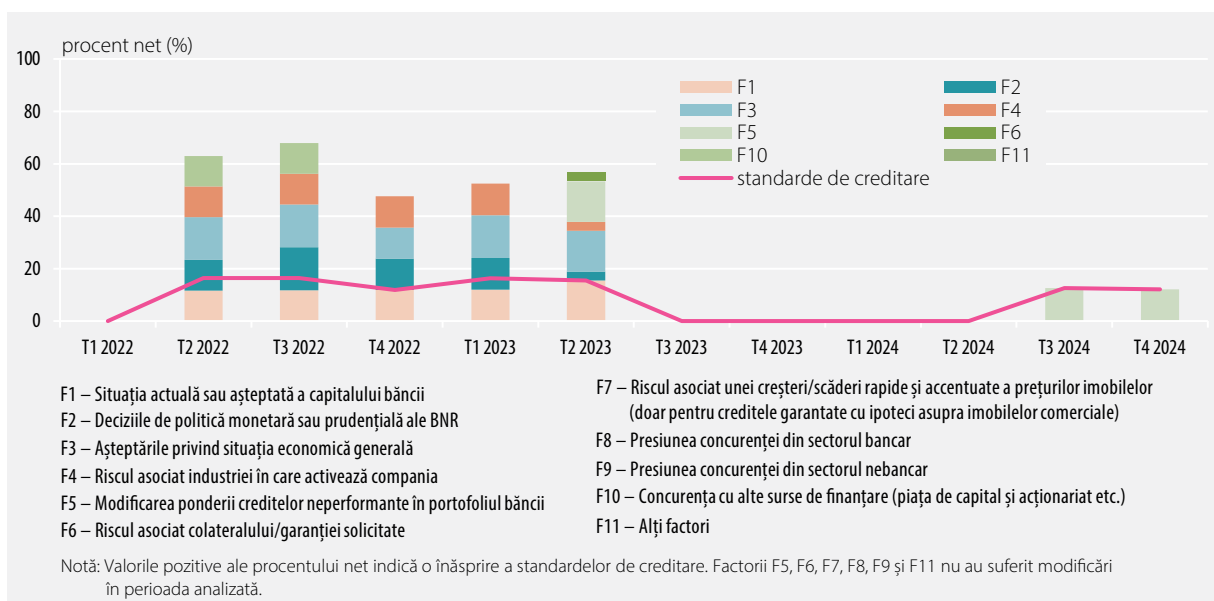
la adresa perspectivei economice și de toleranța mai redusă la risc. Cererea de credite din partea companiilor a continuat să crească ușor în T4 2024 (3 la sută procent net), fiind stimulată de reducerea ratelor dobânzii. În ceea ce privește T1 2025, băncile din zona euro se așteaptă la continuarea înăsprii standardelor de creditare pentru împrumuturile acordate companiilor nefinanciare și la menținerea neschimbată a cererii de credite din partea acestora.

Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare

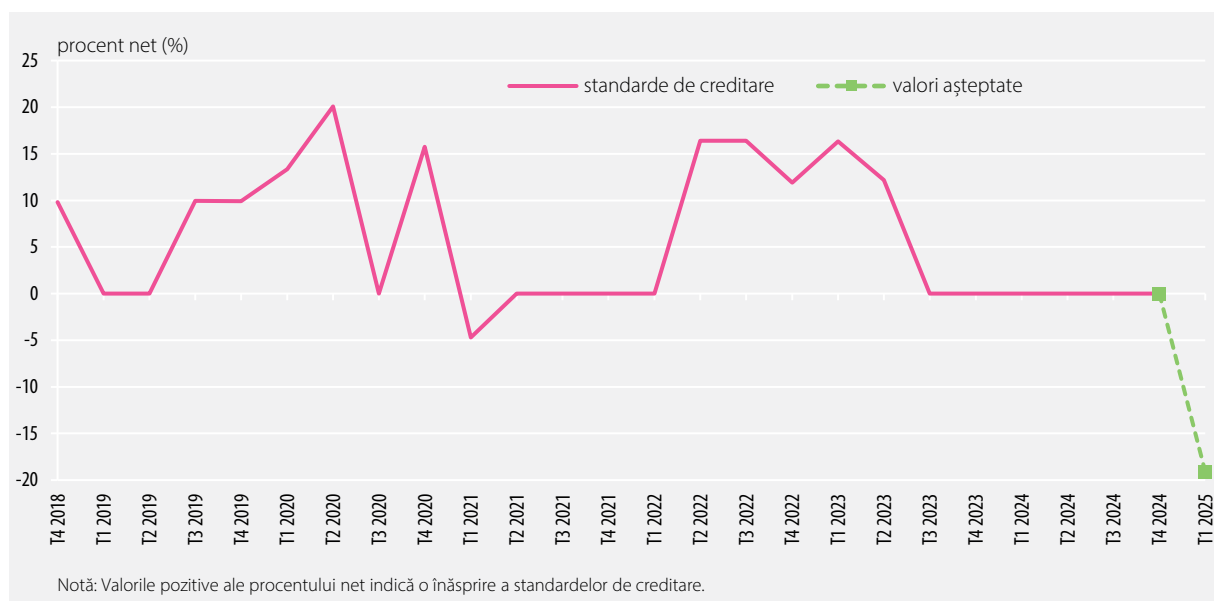

Conform evaluărilor băncilor din România, singurul factor care a acționat în sensul înăsprii standardelor de creditare în T4 2024 este reprezentat de modificarea ponderii creditelor neperformante în portofoliul băncii (12 la sută procent net) (Grafic 1.2).

Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

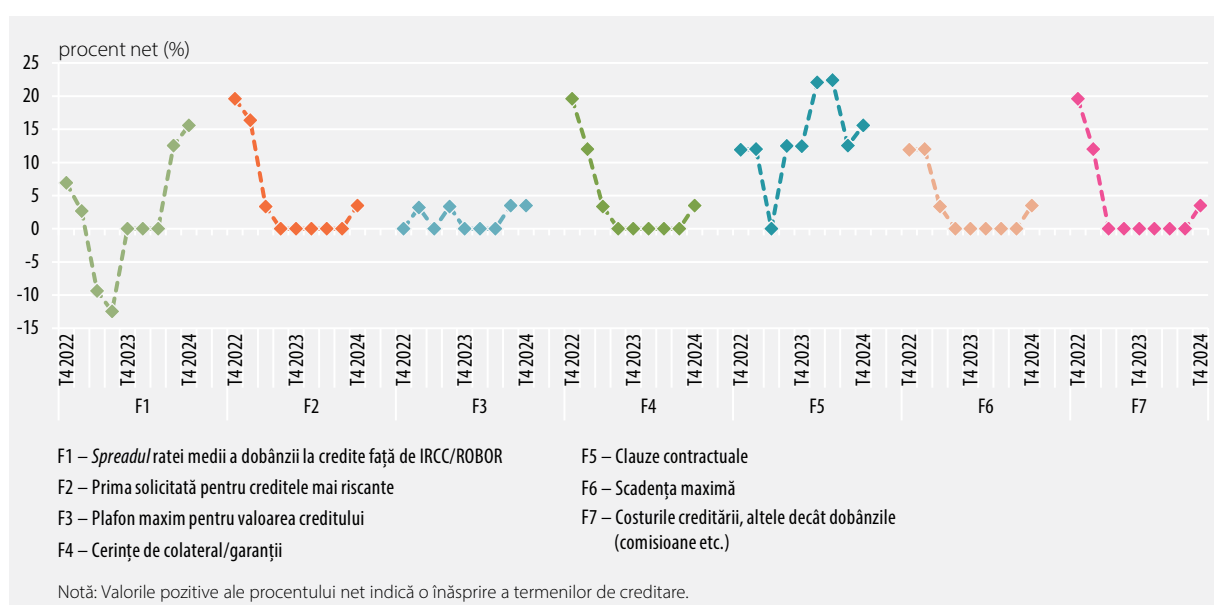
Grafic 1.3. Modificări trimestriale ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale

În T4 2024, instituțiile de credit au indicat menținerea neschimbată a standardelor de creditare pentru împrumuturile garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale. Este așteptată o relaxare a standardelor de creditare pentru acest produs în T1 2025 (-20 la sută procent net) (Grafic 1.3).

1.2. TERMENII CREDITĂRII

Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

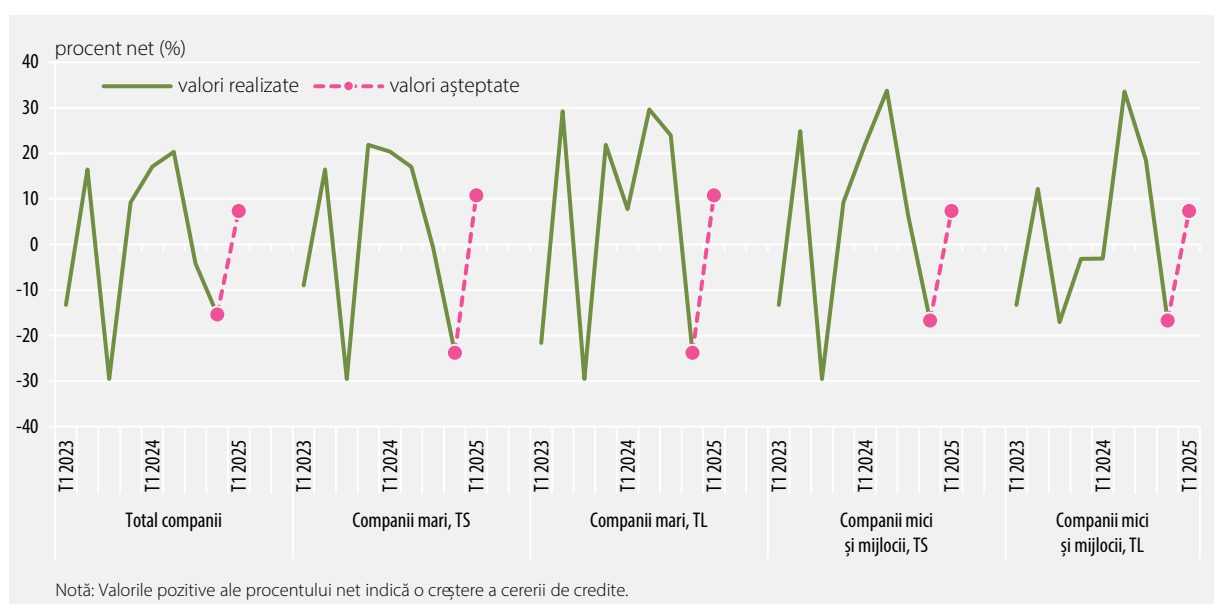

În T4 2024, toți termenii creditării au avut o evoluție în sensul înăsprii, respectiv *spreadul* ratei medii de dobândă a creditului față de IRCC/ROBOR 1M (+16 la sută procent net), clauzele contractuale (16 la sută procent net), prima solicitată pentru creditele mai riscante (4 la sută procent net), plafonul maxim pentru valoarea creditului (4 la sută procent net), cerințele de colateral/garanții (4 la sută procent net), scadența maximă (4 la sută procent net) și costurile creditării, altele decât dobânzile (4 la sută procent net) (Grafic 1.4).

1.3. CEREREA DE CREDITE

Băncile au indicat contracția cererii de credite din partea companiilor nefinanciare în T4 2024 (-15 la sută procent net), contrar așteptărilor din trimestrul precedent. În plus, pe ambele categorii de companii a fost consemnată o scădere a cererii, cu un procent net de -24 la sută în cazul împrumuturilor pe termen lung și scurt acordate corporațiilor și cu un procent net de -17 la sută în cazul creditelor acordate IMM. Pentru trimestrul următor, instituțiile de credit anticipează o majorare a cererii de credite din partea companiilor la nivel agregat (+7 la sută procent net), precum și pentru toate categoriile și maturitățile evaluate (+11 la sută procent net în cazul corporațiilor și +7 la sută procent net în cazul IMM) (Grafic 1.5).

Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite

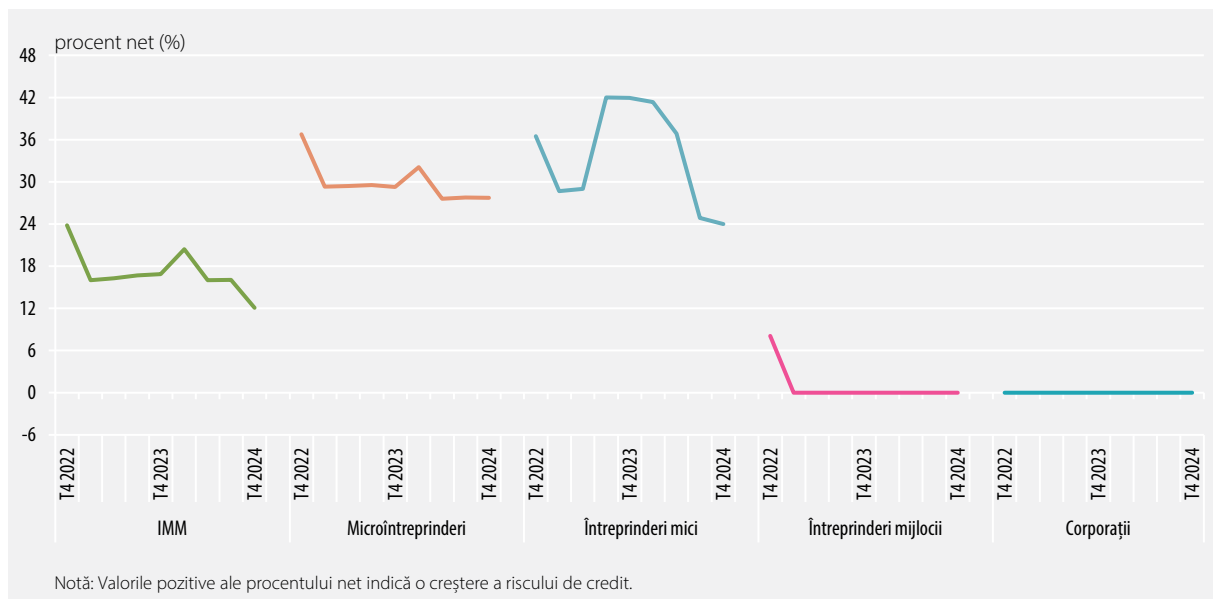

1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

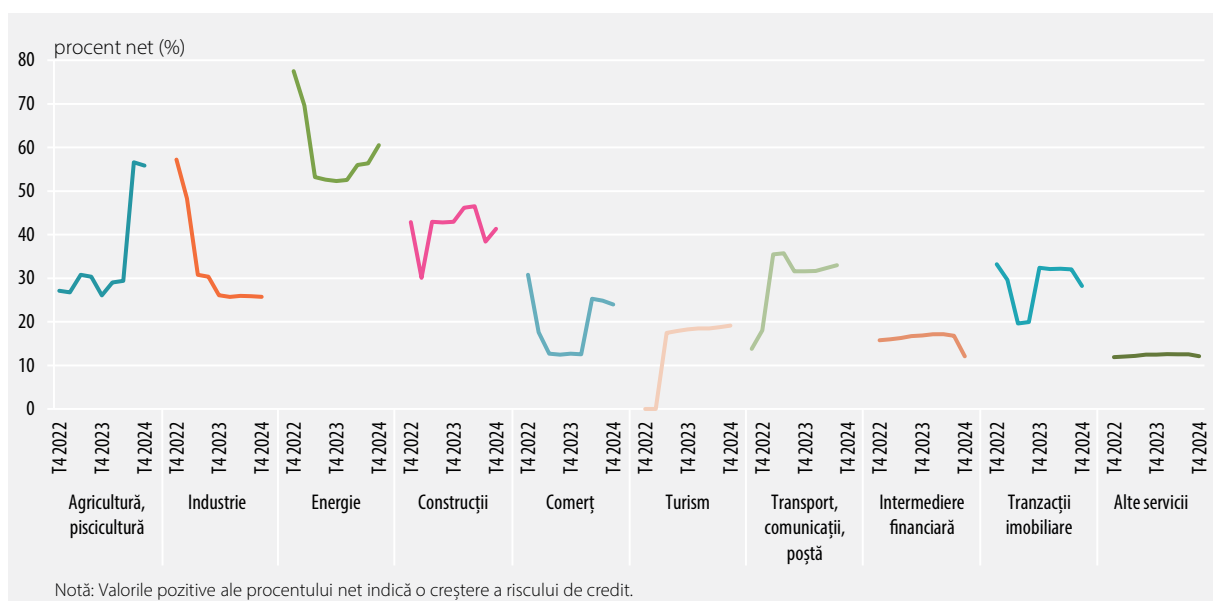
În T4 2024, instituțiile de credit au raportat în unanimitate menținerea constantă a riscului de credit asociat împrumuturilor acordate corporațiilor, similar edițiilor anterioare ale *Sondajului*. În cazul IMM, riscul de credit a fost evaluat în creștere

moderată față de T3 2024 (12 la sută procent net) (Grafic 1.6). Din perspectiva dimensiunii IMM, în T4 2024, băncile au considerat, în continuare, microîntreprinderile ca fiind cele mai riscante (27 la sută procent net, similar cu T3 2024), urmate de întreprinderile mici (24 la sută procent net, cu 1 punct procentual mai redus față de T3 2024). Riscul de credit asociat creditării întreprinderilor mijlocii a rămas nemodificat față de trimestrul precedent (0 la sută procent net).

Grafic 1.6. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii

Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate

Din punct de vedere sectorial, băncile au raportat majorarea riscului de credit asociat creditării a opt dintre cele 10 sectoare luate în considerare în T4 2024 (peste 15 la sută procent net) (Grafic 1.7). Sectorul energetic a redevenit cel mai riscant sector din

punctul de vedere al băncilor (61 la sută procent net, cu 5 puncte procentuale mai mult față de T3 2024), similar perioadei T3 2021 – T2 2024. Acesta este urmat de agricultură (56 la sută procent net, -1 punct procentual față de T3 2024) și construcții (41 la sută procent net, +3 puncte procentuale față de T3 2024). Riscul de credit a rămas relativ constant față de trimestrul anterior în sectoarele intermediere financiară și alte servicii.

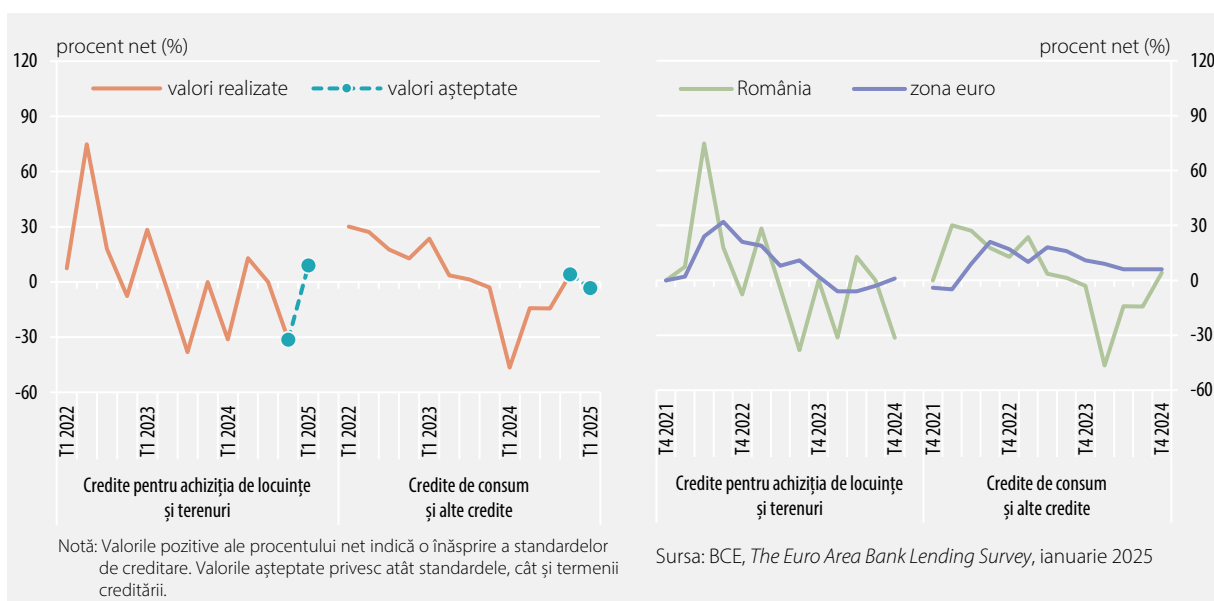
În T4 2024, nivelul pierderii în caz de nerambursare (LGD) s-a menținut relativ constant față de trimestrul anterior, în jurul valorii de 39 la sută. Toate domeniile de activitate au consemnat variații reduse ale nivelului LGD (sub 5 puncte procentuale). Cel mai ridicat nivel al acestui indicator se menține în cazul sectorului industriei prelucrătoare (41 la sută, cu 4 puncte procentuale mai puțin față de T3 2024).

2. Creditarea populației

2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Instituțiile de credit autohtone au relaxat semnificativ standardele de creditare pentru creditele destinate achiziției de locuințe și terenuri în T4 2024 (procent net de 31,3 la sută). Pentru creditele de consum, standardele de creditare au consemnat o înăsprire marginală după un an în care au fost operate relaxări (procent net de 4,1 la sută). Băncile respondente la *Sondaj* anticipează pentru T1 2025 o înăsprire a standardelor de creditare pentru creditele ipotecare și o relaxare în cazul celor de consum, Grafic 2.1.

Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației

Pierderea medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele populației aflate în stare de nerambursare a crescut în T4 2024 la 50,7 la sută (+8 puncte procentuale față de T3 2024). Segmentul creditelor imobiliare (+20,7 puncte procentuale) și, într-o mai mică măsură, cel al creditelor de consum garantate cu ipotecă (+12,6 puncte procentuale) au stat la baza evoluției LGD la nivel agregat.

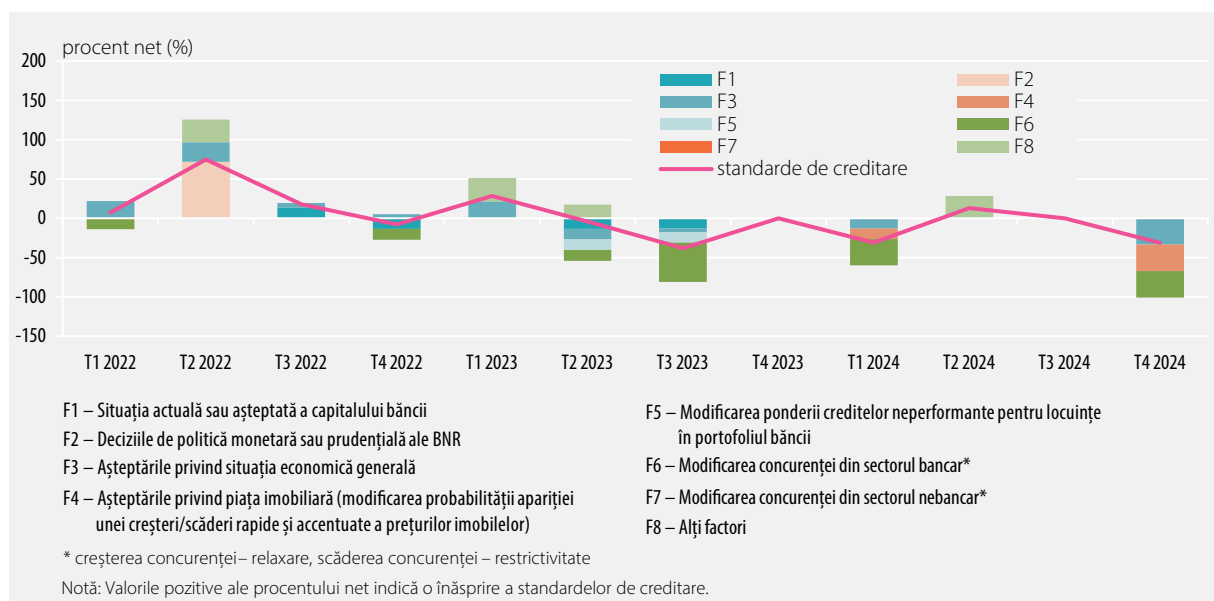
Băncile din zona euro au indicat menținerea neschimbată a standardelor de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe, după trei trimestre de relaxare, contrar așteptărilor din trimestrul precedent privind continuarea acestei tendințe. Deși concurența bancară a acționat în sensul relaxării, toleranța la risc și percepțiile privind nivelul de risc ale băncilor au contribuit în sensul înăsprii. În ceea ce privește standardele de creditare pentru creditele de consum și alte împrumuturi acordate gospodăriilor, acestea au consemnat o nouă înăsprire netă, percepțiile privind nivelul de risc și toleranța la risc ale băncilor au fost din nou principalii determinanți, reflectând îngrijorările legate de deteriorarea calității activelor din acest segment de împrumuturi. Înăsprirea a fost cu mult peste nivelul anticipat de bănci în trimestrul anterior, situându-se în jurul mediei istorice. Pentru T1 2025, băncile se așteaptă la o înăsprire a standardelor de credit pentru ambele tipuri de împrumuturi.

Cererea netă de împrumuturi pentru locuințe a continuat să crească puternic, fiind determinată în principal de scăderea ratelor dobânzilor și, într-o măsură mai redusă, de perspectivele pieței imobiliare. În schimb, cererea pentru credite de consum a crescut ușor, susținută de scăderea ratelor dobânzilor, în timp ce încrederea consumatorilor, cheltuielile cu bunuri de folosință îndelungată și utilizarea finanțării alternative de la alte bănci și instituții nebancare au acționat în direcția atenuării cererii. Creșterea netă a cererii pentru credite de consum a fost sub cea așteptată de bănci în trimestrul anterior. Pentru primul trimestru al anului 2025, băncile se așteaptă la o nouă creștere a cererii pentru ambele categorii de credit, în special pentru cele destinate achiziției de locuințe.

2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

În T4 2024, factorii care au contribuit la relaxarea standardelor de creditare aferente împrumuturilor populației destinate achiziției de terenuri și locuințe sunt așteptările privind piața imobiliară și situația economică generală, precum și modificarea concurenței din sectorul bancar (-33,6 procent net pentru fiecare dintre cei trei factori), Grafic 2.2.

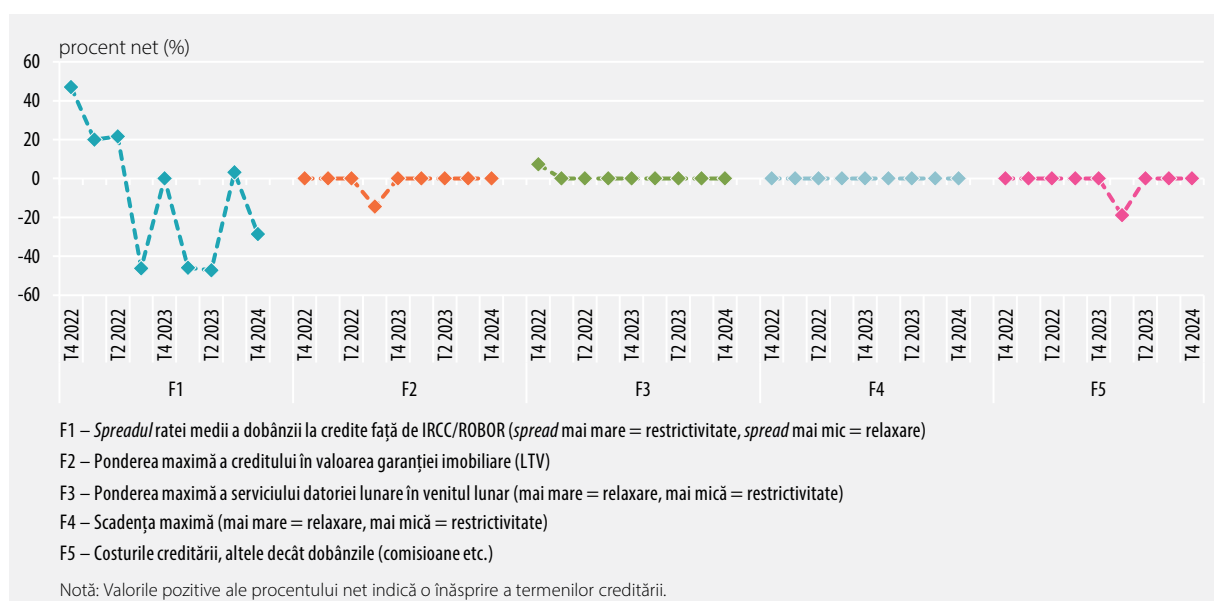
Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

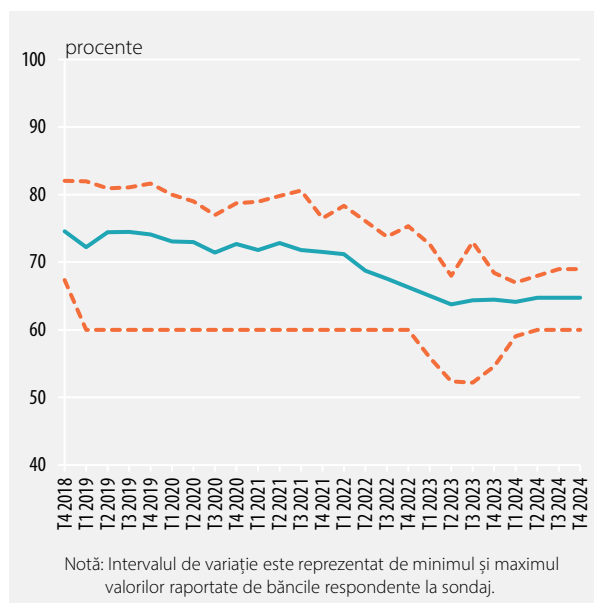
În T4 2024, singura modificare în direcția reducerii restrictivității a fost consemnată pentru *spreadul* ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR (procent net de +3,2 la sută) pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe și terenuri acordate populației (Grafic 2.3).

Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

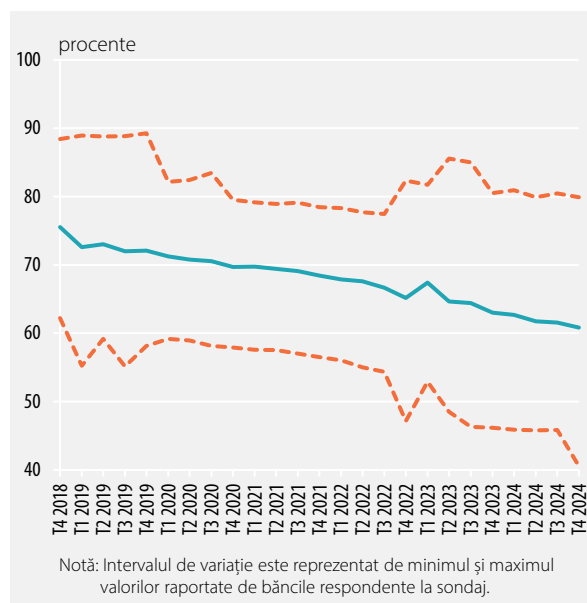

Valoarea medie a indicatorului LTV (*loan-to-value*) s-a păstrat constantă, la 65 la sută pentru creditele nou-acordate în ultimul trimestru, în cazul creditelor totale acordate aceasta fiind sensibil sub valoarea din T3 2024, respectiv 61 la sută, Graficele 2.4 și 2.5.

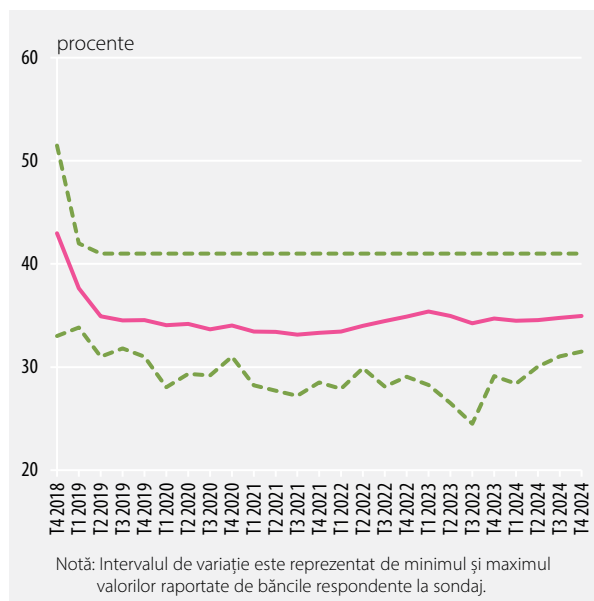
Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

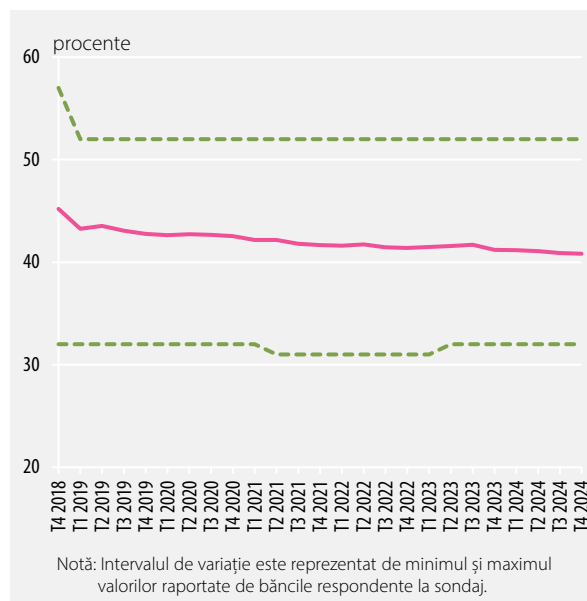
Grafic 2.5. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

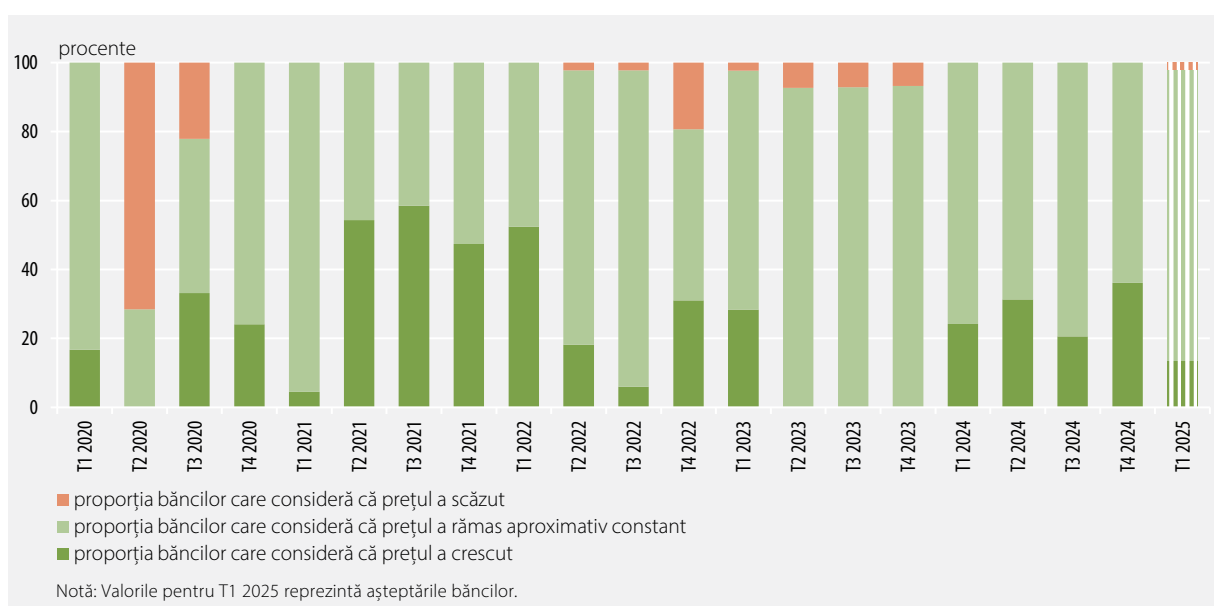

În T4 2024, indicatorul privind gradul de îndatorare mediu al populației (DSTI) a rămas constant atât pentru creditele nou-acordate (35 la sută), cât și pentru cele totale acordate (41 la sută), Graficele 2.6 și 2.7.

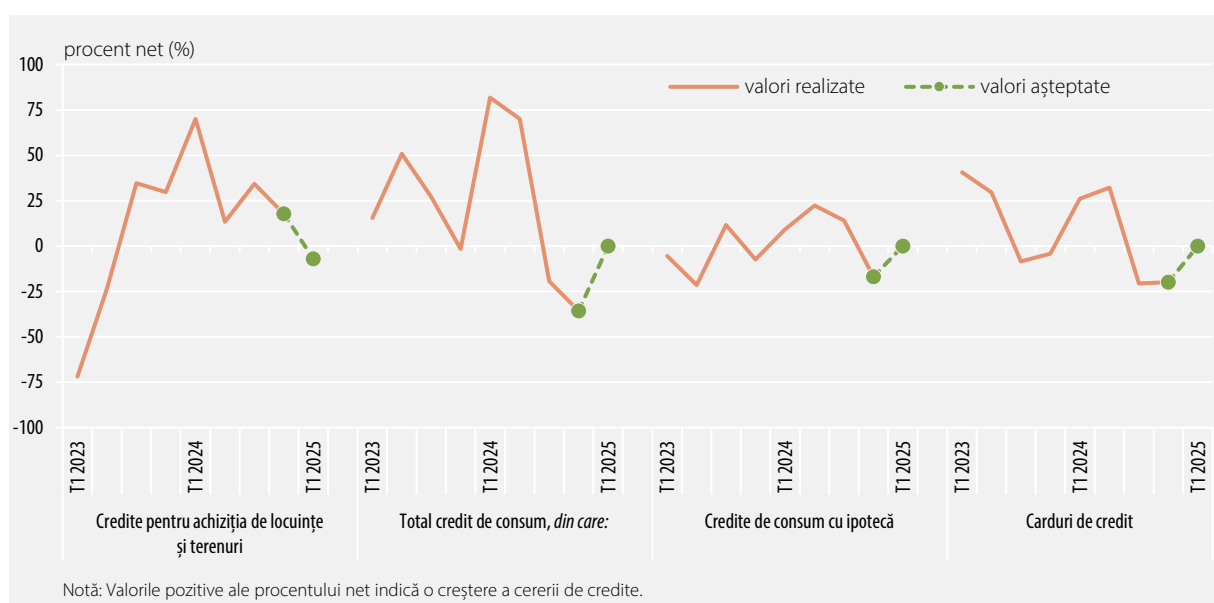
(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor locuințelor

Majoritatea instituțiilor de credit consideră că prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe a rămas aproximativ constant în T4 2024, iar 36,2 la sută indică că acesta a crescut într-o anumită măsură. Pentru T1 2025, băncile anticipează menținerea neschimbată a prețului mediu pe metru pătrat aferent locuințelor, Grafic 2.8.

Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierii băncilor

Grafic 2.9. Modificarea cererii de credite

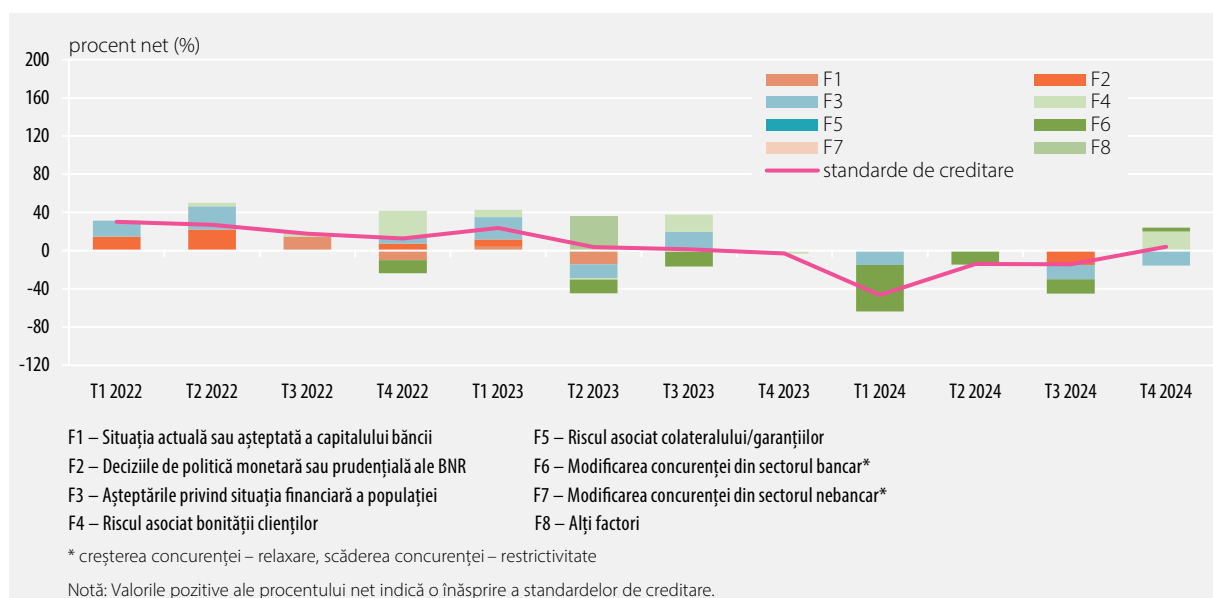

Cererea pentru credite destinate achiziției de locuințe și terenuri și-a continuat parcursul ascendent, însă într-un ritm mai modest comparativ cu trimestrul anterior (+18 la sută procent net). Băncile estimează o scădere ușoară a cererii în T1 2025 pentru acest segment al creditării populației, Grafic 2.9.

2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

Factorii care au acționat, în sensul înăsprii, la nivelul standardelor de creditare pentru creditele de consum din T4 2024 sunt riscul asociat bonității clienților (+20 la sută procent net) și modificarea concurenței din sectorul bancar (+4,3 la sută procent net). Factorul care a acționat în sensul relaxării vizează așteptările privind situația financiară a populației, Grafic 2.10.

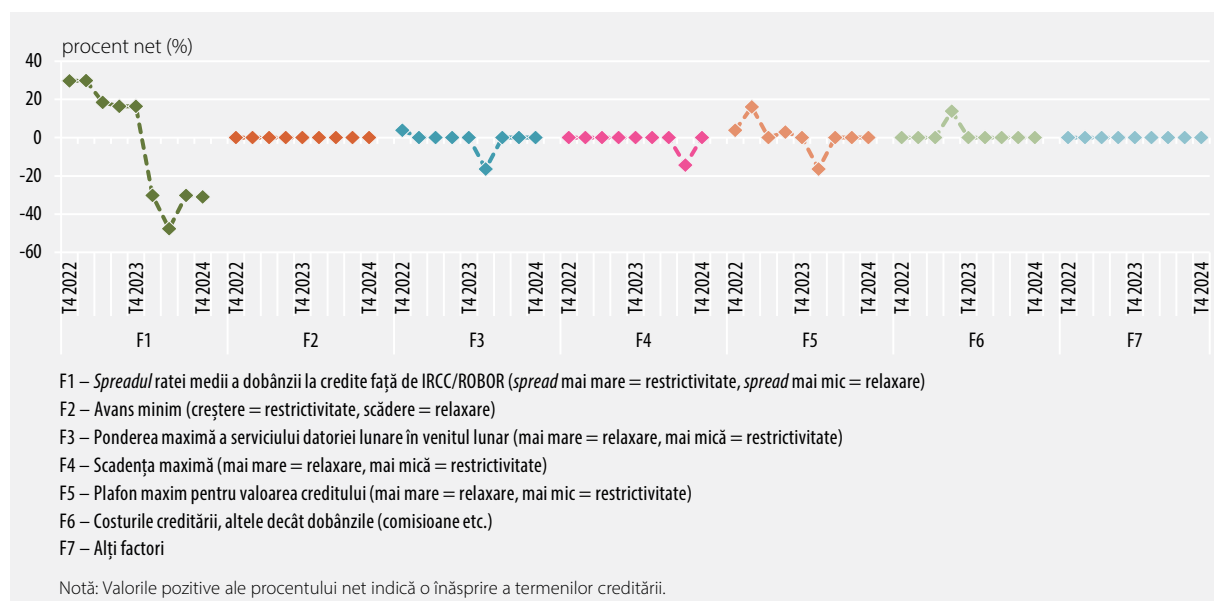
Grafic 2.10. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

În ceea ce privește termenii contractelor de credit de consum, doar evoluția *spreadului* ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR a consemnat modificări în ultimul trimestru al anului 2024, în sensul relaxării (-31 la sută procent net) Grafic 2.11.

Grafic 2.11. Termenii creditului de consum

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Cererea de credit de consum din partea populației rămâne pe trend descrescător în T4 2024 (-36 la sută procent net), pe fondul evoluțiilor la nivelul cardurilor de credit și al creditelor de consum cu sau fără ipotecă (-20, -17 și, respectiv, -55 la sută procent net).

Anexă

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR, în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, de ex.: rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net (sold conjunctural).

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprișt standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni, iar așteptările se referă la următoarele trei luni.

